

převrat ve státě. Porušení povinností tohoto rázu jsou prohlášena ve vojenském trestním zákoně v každém případě za zločin (§§ 142 a násl. tr. z.). Snažil se tudíž obžalovaný sváděti osoby vojenské k vojenskému zločinu, což jest zakázáno v § 222 tr. zák. Výklad smyslu citovaných slov obžalovaného jest v rozsudku odůvodněn poukazem na jich znění, které je takového rázu, že jiného výkladu ani nepřipouští.

Zmateční stížnost státního zastupitelství bere v odpor napadený rozsudek, pokud jím byli obžalovaní sprostěni z obžaloby pro přestupek §§ 3 a 19 zák. shromážděvacího. Vytýká, že jest právně mylným a zmatečným dle čís. 9 a) § 281 tr. ř., ježto ve sprostující části nesprávně vyložil ustanovení §§ 3 a 19 shrom. zák. Nálezací soud vzal totiž za prokázáno, že dne 13. prosince 1920 dopoledne se shromáždilo v P. několik set stávkujících dělníků, že vytáhli do města, byli však cestou zastaveni kordonem stráže a vojska a nuceni se utábořiti u pomníku před vojenským velitelstvím. Na tábor tento, spontánně vzniklý, se dostavili oba obžalovaní a pronesli řeči, které byly ve skutečnosti jediným programem úředně nepovoleného a veřejně konaného tábora. První soud neuznal obžalované za pořadatele proto, že tábor nesvolali, nýbrž teprve potom, když sám sebou se utvořil, se naň dostavili a na něm jako řečníci vystoupili; v této činnosti obžalovaných neshledal soud nic trestného. Avšak pořadatelem veřejného shromáždění pod širým nebem je nejen ten, kdo tábor lidu svolává, naň zve, shromáždění předsedá, slovo udílí, tábor zakončuje, jako pořadatel se účastní, nýbrž také kdo na něm řeči pronáší. Právě zákon o právu shrom. v § 3, že, kdo k o n á tábor, musí si opatřiti svolení úřadu, a v odstavci 2, že za svolení musí žádati, kdo tábor p o ř á d á. Opatření účastníků shromáždění a pronesení řečí jsou zajisté nejpodstatnější předpoklady pro uspořádání tábora. Došlo-li v daném případě k shromáždění účastníků spontánně, a umožnili-li obžalovaní tím, že vystoupili jako řečníci, vůbec k o n á n í t á b o r a, pak nutno pokládati je již proto za pořadatele, že teprve jejich činností byl tábor jako takový — ovšem bez úředního povolení — uspořádán.

Čís. 671.

Pro skutkovou podstatu zločinu veřejného násilí dle § 83 tr. zák. jest lhostejno, že pachatelé chtěli zabráním velkostatku provésti z nařízení svých organisací agrární reformy.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1921, Kr I 832/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 19. dubna 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem dle § 83 tr. zák. — mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zmateční stížnost obžalovaných uplatňuje podle § 281 čís. 9 lit. a) tr. ř., že zjištěný skutkový děj nezakládá skutkové podstaty § 83 tr. zák. Nelze prý předem mluvit o násilném vpádu, pokud se týče o vtrhnutí více sebraných lidí a vykonání násilí, kdyžte obžalovanými nebyla překonána

ani nejmenší překážka, kladená vstupu do dvora a kdyžtě obžalovaní nemohli ani tušiti, že by vstupu jich jako důvěrníků dělnictva byli šafář a poklasný chtěli brániti, když se jich nebáli; sám šafář prý obžalované na svém povozu do dvora přivezl, v naprostém klidu prý tito obžalovaní přišli, vyjednávali a odešli; nebylo prý dále vykonáno násilí ani na osobách, ani na statku, zejména nebyla prý obmezována cizí vůle, neboť zabránění velkostatku, t. j. dosazení hlídek šafáři připustili, poněvadž se dali o účelnosti jich přesvědčiti, nikoliv k nim donutiti. Vývody jsou mylny. Pro pojem vtrhnutí, pokud se týče násilného vpádu nepožaduje se překonání fyzických překážek; stačí pro první pojem, udál-li se vstup do cizího domu (k němuž patří i dvůr) nebo bytu proti projevené nebo předpokládané vůli oprávněného; vstup obžalovaných do dvora a do bytu šafářova stal se dle zjištění rozsudku — byť je šafář, vraceje se s nimi do do dvora, doprovodil a dovezl — proti vůli šafáře, zmocněného majitelem za správce domu, ježto šafář byl přes projevenou svou opáchnou vůli obžalovanými k návratu do dvora donucen. Násilím ve smyslu § 83 tr. zák. není jen vynaložení fyzického násilí, totiž bezprostřední vztažení ruky na napadenou osobu, nýbrž i násilí psychické, totiž každý útok, dostatečně důrazný k tomu, aby napadená osoba pod tlakem jeho, tedy z obavy dala své vůli jiný, pachatelem chtěný směr, kterým by se vůle její nebyla brala, kdyby útoku nebylo. A tu zjišťuje nalézací soud, že se šafář proti prohlášení záboru velkostatku, dosazení závodní rady a vykonávání kontroly chradil, že však pod nátlakem celé situace diktátu obžalovaných se podrobil. Budiž připuštěno, že na vůli šafářovu spoluúčinkovala též pobouřenost doby, totiž všeobecná situace, vytvořená tehdejším rozsáhlým hnutím komunistickým, a že obžalovaní zevně vystupovali klidně a slušně; avšak přes to bylo jich jednání násilím, poněvadž nepřipouštělo odporu a obžalovaní byli představitelé násilného, všeobecného hnutí, kteří všeobecné situace a všeobecného rozpoložení myslí, tímto hnutím vytvořených, použili místně za účelem konkrétním, by šafář se podrobil jejich diktátu, jež by byl jinak — maje volnost rozhodnutí — odmítl. Shrnuje-li se, co dosud uvedeno, a přihlíží-li se k dalšímu zjištění nalézacího soudu, že zřízencům dvora nezbylo nic jiného než podrobiti se vnucené jim vůli, nechtěli-li, by došlo k něčemu horšímu, jest v jednání obžalovaných i známka násilného vpádu, jenž při správném výkladu zákona pouze předpokládá, že větší počet osob svémocně a bezprávně vystupuje na cizí nemovitosti tak, že jakýkoliv odpor oprávněné osoby se jeví předem již marným. Že svémocné bezprávné jednání obžalovaných stělesňuje též pojem rušení pokojné držby nemovitosti (práv na ni se vztahujících) — jímž zákon rozumí každé zkracování neb obmezování faktické moci dosavadního oprávněného, — nemůže býti pochybno; byť — jak rozsudek prvé stolice zjišťuje — šafáři, z nichž prý jeden jest majitelem pověřen správcou statku — obmezení, svobodně jednati; dle prohlášení obžalovaného B. — dle něhož se ve dvoře ovšem jen krátkou dobu řídili — resmělo se ve dvoře nic konati a nic vyvážeti bez vědomí obžalovaných; tito skutečně — byť jen krátký čas — provozovali kontrolu ve dvoře, jednak intervencí při rozdílání mléka, jednak při vydávání šrotu krmičům; přizvali-li — jak stížnost tvrdí — šafář a poklasný — zástupce dělnictva ke kontrole při vydávání šrotu, stalo se tak jedině pod nátlakem činnosti, zejména zmíněného prohlášení obžalovaných. Stížnost namítá ovšem, že ani uplatňování

důvěrnické dělnické kontroly nad zabranými velkostatky, ani vymáhání přídavků, usnesených v dělnických organizacích, ani dožadování se zvýšených přidělů mouky a mléka pod sankcí zakročení dělnických, zákonem uznaných a dovolených organizací nelze považovati za nebezpečné nebo nedovolené obmezování cizí vůle a že stěžovatelé jednali jen v rámci dovolené, vládními stranami socialistickými podporované a via facti již prováděné reformy pozemkové. Avšak i tyto vývody jsou pochybeny. Soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem, vyvlastnění je možné jen na základě zákona (§ 109 ústavní listiny). Ovšem zabral stát, by byla provedena úprava pozemkového vlastnictví, velký majetek pozemkový (§ 1 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 sb. z. a n.); zábor provádí však úřad pozemkový, zejména též dle podrobných předpisů téhož zákona a zákona ze dne 11. června 1919, č. 330 sb. z. a n. Za vylíčeného stavu zákonodárství nemůže býti nejmenší pochybnosti o tom, že obžalovaní zkracovali a obmezovali svémocně, bezprávně a protizákonně faktickou moc dosavadního majitele velkostatku, pokud se týče jeho zmocněného zástupce, kdyžtě — opomenuvše pozemkový úřad jakožto vrchnost ve všech záborových záležitostech příslušnou — bez jeho příkazu nebo svolení, nejspíše tímto úřadem pověřeni dozorem nad hospodařením na tomto velkostatku, prohlásili jeho zábor (to jest převzetí do své správy), dosadili závodní radu dvora, zavedli kontrolu nad ním a kontrolu tu i v různých směrech provozovali a to vše proti projevené vůli zástupce majitele. S hlediska zmatečného důvodu § 281 čís. 9 lit. b) správně lit. a) tr. ř., uplatňuje stížnost obžalovaných, že nelze za individuální zločin považovati takové, z usnesení výkonných výborů politických stran podniknuté, třeba výstřední akce na majetku již zabraném a tudíž pro republiku, t. j. pro lid půdy postrádající určeném, vždyť prý dělníci považují svůj výkonný výbor politické strany a funkcionáře svých organizací za vrchnost, obžalovaní ocitli se prý proto ve skutkovém a právním omylu co do obsahu usnesení a co do závaznosti a dovolenosti jeho a co do pojmu »vrchnosti« a rovněž i v neodolatelném donucení co do provádění jich rozkazů, takže trestnost činnosti obžalovaných jest prý vyloučena dle ustanovení § 2 lit. e), g) tr. zák. Avšak výkonným výborům politických stran nižádná vrchnostenská moc co do provádění pozemkové reformy dle toho, co shora uvedeno, nepřísluší, nýbrž přísluší jedině a výhradně pozemkovému úřadu; zákonodárnou moc pak vykonávají politické strany pouze tím, že vysílají poslance a senátory do Národního shromáždění. Zmíněný omyl není než omylem co do dovolenosti činů, dle § 83 tr. zák. zakázaných a trestných, a co do zákonného pojmu vrchnosti, tedy neznalostí zákona, jež však § 3 tr. zák. pachatele trestní zodpovědnosti nesproštuje. Pokynem nebo rozkazem výkonného výboru ani stav neodolatelného donucení není zjednán, kdežto stížnost ani nenaznačuje, jaké újmy bylo se obžalovaným obávati v případě nevyhovění udánlivému rozkazu nebo pokynu bezprávného obsahu. Právem proto nalézací soud se nezabýval okolnostmi, z nichž stížnost, ovšem mylně dovozuje, že trestnost je vyloučena dle § 2 lit. g), e) tr. zák.

Čís. 672.

Zločin veřejného násilí dle § 83 tr. zák.

Pro pojem spolupachatelství jest lhostejno, zda někteří z vznikuvších chovali se činně, jiní trpně.